

პირადი ცხოვრების საიდუმლოებასა და სამართალწარმოების საჯაროობას შორის ღირებულებითი კონფლიქტი სამოქალაქო საპროცესო ურთიერთობებში

სალომე აბაშიძე

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამართლის
მაგისტრი, სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს
იურიდიული დეპარტამენტის სასამართლოებთან
ურთიერთობის სამსახურის წამყვანი სპეციალისტი

საკვანძო სიტყვები: პირადი ცხოვრება,
სამართალწარმოება, საჯარო

შ ე ს ა ვ ა ლ ი

პირადი სფეროსა და საჯაროობის დაცვა სამოქალაქო საპროცესო სამართალში ერთ-ერთი აქტუალური საკითხია. საქართველოს კონსტიტუციით გარანტირებულია სამართალწარმოების საჯაროობის პრინციპი,¹ რომელიც გავლენას ახდენს არა მხოლოდ მხარეთა და პროცესის მონაწილეთა, არამედ საზოგადოების ინტერესებზეც. თუმცა, სასამართლო სისტემისადმი მაღალი საჯარო ინტერესისა და სამოქალაქო სამართალწარმოების საჯაროობის პირობებში, შესაძლოა, წარმოიშვას ინტერესთა კონფლიქტი პირადი ცხოვრების საიდუმლოებასა და სამართალწარმოების საჯაროობას შორის.

1 საქართველოს კონსტიტუციის 62-ე მუხლის მე-3 პუნქტი.

სამართალწარმოების სატარობის პრინციპის პარალელურად, სამართლით დაცულია პირადი სფერო, რომელსაც სამოქალაქო პროცესის დიაობის პირობებში, შესაძლოა, ხელყოფის საფრთხე შეექმნას. საკითხი საინტერესოა იმის გათვალისწინებით, რომ პირადი ცხოვრების საიდუმლოებასა და სამართალწარმოების სატარობის დაპირისპირებისას იკვეთება ინფორმაციის თავისუფლების, აზრის გამოხატვის თავისუფლებისა და პრესის თავისუფლების მნიშვნელობა. ამდენად, გასარკვევია, ერთი მხრივ, რომელ ინტერესს ენიჭება პრიორიტეტი, ხოლო, მეორე მხრივ, რა შეიძლება აღნიშნულ კონფლიქტში მყოფი ამა თუ იმ უფლებისადმი უპირატესობის მინიჭების კრიტერიუმი იყოს.

ამასთან, კვლევა აქტუალურია, ვინაიდან ხშირია პრაქტიკაში კერძო ინტერესის შელახვა სატარო ინტერესის ხარჯზე. პირადი უფლების ხელყოფა, თავის მხრივ, შეიძლება კონკრეტული მოთხოვნის წარმოშობის საფუძველი გახდეს. ეს დეტალები საფუძვლიან შესწავლას მოითხოვს.

ამდენად, აღნიშნული კვლევა არის მცდელობა, რომ თეორიული წყაროებისა და სასამართლო პრაქტიკის ანალიზის საფუძველზე დადგინდეს ურთიერთსაპირისპირო ინტერესებს შორის მიმართება და სამოქალაქო საპროცესო ურთიერთობებში ამ კონფლიქტის გადაწყვეტის გზები.

პირადი ცხოვრების საიდუმლოებისა და სამართალწარმოების სატარობის იურიდიული შინაარსი

სატარო და კერძო სფეროები ურთიერთგამომრიცხველია, თუმცა ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებული კატეგორიებიცაა. სატაროა სფერო, რომელიც სახელისუფლებო ან არასახელისუფლებო (საზოგადოებრივი) ფუნქციის განხორციელების შესახებ საკითხებს შეეხება. რაც შეეხება კერძო სფეროს, მასში მო-

იაზრება ის, რაც არაა სატარო და გამოიხატება ადამიანებს შორის არასატარო საწყისებზე აგებული ურთიერთობების თავისუფლებაში, სადაც ინდივიდს შეუძლია საკუთარი შეხედულებისამებრ მოქმედება. მაშასადამე, პირადი ცხოვრება განიხილება კერძო სფეროს შემადგენელ ნაწილად, რომელიც უშუალოდ პიროვნებასთანაა მჭიდროდ დაკავშირებული, ეხება სხეულებრივ და მორალურ მთლიანობას, უზრუნველყოფს პიროვნების ავტონომიას, განავითარებს ინდივიდუალობას, რაც შეიძლება წარმოიშვას როგორც დაბადებით, ისე კანონით. ამდენად, კერძო და პირად სფეროებს შორის გვარისა და სახის დამოკიდებულება არსებობს.² შესაბამისად, პირადი ცხოვრების საიდუმლოება შედის პირად სფეროში ერთ-ერთ კომპონენტად.

კერძო სამართლის პრინციპად ადამიანის თავისუფლების აღიარება ადასტურებს იმას, რომ „ინდივიდს თავის სფეროში აქვს საკუთარი სურვილისამებრ მოქმედების უფლება ისე, რომ ამის გამო მან რაიმე სამართლებრივი დანაკლისი არ მიიღოს.“³ ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვის გარანტიას, საქართველოს კონსტიტუცია წარმოადგენს.⁴

პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება უზრუნველყოფილია საერთაშორისო ხელშეკრულებებით.⁵ მათ შორის, განსაკუთრებული როლი ენიჭება ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპულ კონვენციას, რომლის

2 იხ. ბიჭია მ., 2011. კერძო ცხოვრების ცნების მოცულობა საქართველოს კანონმდებლობისა და სასამართლო პრაქტიკის მიხედვით, „სამართლის ურუნალი“, N1, გვ. 89.
 3 ჭანტურია ლ., 2000. შესავალი სამოქალაქო სამართლის ზოგად ნაწილში, თბ., გვ. 37, 53.
 4 საქართველოს კონსტიტუციის მე-7 მუხლი.
 5 იხ. საერთაშორისო პაქტი „სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ“ მე-17 მუხლი, (საქართველოში ძალაშია 1994 წლის 3 აგვისტოდან); ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის მე-12 მუხლი, მიღებული და გამოცხადებულია გენერალური ასამბლეის 217 A. (III) რეზოლუციით, 1948 წლის დეკემბერს); ბავშვის უფლებათა კონვენციის მე-16 მუხლი (საქართველოში ძალაშია 1994 წლის 2 ივლისიდან).

მონაწილე მხარეც არის საქართველო.⁶ ძირითადი უფლებების, როგორც კონსტიტუციის ნაწილის, მოქმედების ძალა საპროცესო ურთიერთობებში პირდაპირ ხასიათს ატარებს.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი საქაროსამართლებრივი აქტია, იგი განსაზღვრავს სასამართლო ხელისუფლების განხორციელების პრინციპებს და წესებს, რომელთაც იმპერატიული ხასიათი გააჩნიათ. შესაბამისად, საქართველოს საპროცესო კანონმდებლობა, როგორც მართლმსაჯულების განხორციელების მომწესრიგებელ ნორმათა ერთობლიობა, მოწოდებული უნდა იყოს, დაიცვას ადამიანთა ძირითადი უფლებები, მათ შორის, კონვენციის მე-8 მუხლით გარანტირებული პირადი ცხოვრების საიდუმლოება. თუკი პირადი ცხოვრება შეილახა საპროცესო მოქმედებით, რომელიც არ არის გამართლებული და წინააღმდეგობაშია კონვენციასთან, დაზარალებულს უფლება აქვს, შიდასახელმწიფოებრივი ყველა ზომის ამოწურვისას, სათანადო წესით⁷ მიმართოს ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს, რათა მან დაადგინოს სახელმწიფოს მიერ ადამიანის ძირითადი უფლების დარღვევის ფაქტი.

რაც შეეხება სამართალწარმოების საქარობას, იგი დაცულია როგორც საქართველოს კონსტიტუციის 62-ე მუხლით, ისე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტით. სწორედ ეს პრინციპია ასახული საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომში - სსსკ) მე-9 მუხლსა და „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-13 მუხლში, რომელთა თანახმადაც, ყველა საქმე სასამართლოში განიხილება ღია

სხდომებზე, გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. სამართალწარმოების საჯარობის პრინციპი იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ კანონმდებელმა მისი უგულებელყოფა გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტურ საფუძვლად დაასახელა (სსსკ-ის 294-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტი).

საქმე ისაა, რომ სამართალწარმოების საქარობაში მოიაზრება არა მხოლოდ სასამართლო სხდომების ღიაობა, არამედ მთლიანად, სასამართლო ხელისუფლების საქმიანობაზე ინფორმაციის თავისუფლება, მათ შორის, გადაწყვეტილებათა ხელმისაწვდომობა.⁸ მაგალითად, დაინტერესებულ პირებს აქვთ შესაძლებლობა, სასურველ დროსა და სასურველ სასამართლოში დაესწრონ პროცესს, დააკვირდნენ მას. ეს განიხილება საჯარო სამართალწარმოების კონსტიტუციური უფლების რეალურ განხორციელებად.⁹

ამასთან, სამართალწარმოების საქარობა მჭიდრო კავშირშია ინფორმაციის თავისუფლების უფლებასთან, რომელიც განიხილება გამოხატვის თავისუფლებასთან ურთიერთკავშირში. ვინაიდან საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლი შინაარსობრივად ყველა სხვა მუხლზე მდიდარია, იგი აზრისა და ინფორმაციის თავისუფლებებთან ერთად, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა თავისუფლებებსაც მოიცავს.¹⁰

6 ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპულ კონვენციას ხელი მოეწერა რომში, 1950 წლის 4 ნოემბერს, ხოლო ძალაში შევიდა 1953 წლის 3 მაისს.

7 იხ. ქურდაძე შ., ხუნაშვილი ნ., 2015. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო სამართალი, მე-2 გამოცემა, თბ., გვ. 750-751.

8 ა(ა) იპ „მედის განვითარების ფონდის“ 2015 წლის 20 ნოემბრის საკონსტიტუციო სარჩელი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ N693, <<http://constcourt.ge/ge/court/sarchelebi>> [25.04.2016].

9 იხ. Judicature, The Journal of the American Judicature Society, June-July 1973, vol 57 N1, Court Watching- An Opportunity, 1973-74, 94-95, < <https://goo.gl/6yyt7B>> [29.05.2016].

10 იხ. კუბლაშვილი კ., 2010. ძირითადი უფლებები, მე-2 გამოცემა, თბ., გვ. 251.

პირადი საიდუმლოების ხელყოფის საფრთხე სამოქალაქო სამართალწარმოების საჯაროობის პირობებში

ძირითადად, სამი საშუალება არსებობს, რა გზითაც უცხო პირებს შეუძლიათ, გაეცნონ საიდუმლო სფეროს შესახებ ცნობებს: ა. თვით საიდუმლოების მფლობელის მიერ ცნობების გაცემით; ბ. საიდუმლოების მატარებლის მიერ ცნობების გავრცელების გზით; გ. საიდუმლოების მფლობელის ან საიდუმლოების მატარებლის თავისუფალი ნების გარეშე საიდუმლო სფეროში აქტიური ჩარევის გზით.¹¹

სამართალწარმოების უშუალო მონაწილე პირებს წარმოადგენენ მხარეები. ისინი არიან მოსარჩელე, მოპასუხე და მესამე პირი (დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით ან მის გარეშე).¹²

საქართველოს კონსტიტუციის მე-15 მუხლით გათვალისწინებული „პირადი ცხოვრება“ აქვს მხოლოდ ადამიანს და არა იურიდიულ პირს. ამდენად, პირადი ცხოვრების საიდუმლოება, შესაძლოა ჰქონდეს მხოლოდ ფიზიკურ პირს და ამ უფლების დაცვითაც მხოლოდ ადამიანი სარგებლობს.

სასამართლოს ინიციატივა შეიძლება შეეხოს დამატებითი მტკიცებულებების წარმოდგენის, მხარეთა შუამდგომლობით მტკიცებულებათა გამოთხოვის, მიღების ან მიუღებლობის, მტკიცებულების ადგილზე დათვალიერების, ექსპერტიზის დანიშვნის შესახებ სასამართლოს შეთავაზებას, ასევე, საოჯახო საქმეთა განხილვისას დასაუბრებელ გარემოებათა წრის განსაზღვრას.¹³ სწორედ ამ პროცესში იქმნება პირადი საიდუმლოების გამჟღავნების თუ ხელყოფის საფრთხე, რაც სათანადო მიდგომას მოითხოვს.

„საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-13¹(1) მუხლის შესაბამისად, სასამართლოს სხდომის აუდიო და ვიდეორჩანაწერის არსებობა და მათი მხარეთათვის გადაცემის ვალდებულება (მოთხოვნისამებრ) პირადი ცხოვრების საიდუმლოების ხელყოფის კიდევ ერთ რეალურ საშიშროებას წარმოადგენს. ამასთან, თავისთავად, საკანონმდებლო დონეზე სასამართლო სხდომის ჩანაწერის დაშვებისა და მისი მხარეთათვის გადაცემის ლეგიტიმაცია არაპირდაპირ გავლენას ახდენს პირადი ცხოვრების საიდუმლოების ხელყოფაზე.¹⁴

გარდა ამისა, მოსამართლის აპარატში შედიან მოსამართლის თანაშემწე და სხდომის მდივანი, რომლებიც ახორციელებენ საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილ უფლებამოსილებებს და მოსამართლის ცალკეულ დავალებებს.¹⁵ ისინი ფლობენ ცნობებს მხარეთა, პროცესის სხვა მონაწილეთა და მესამე პირთა საიდუმლო სფეროს შესახებ. ამასთან, სასამართლოს თავმჯდომარე, კანცელარიის თანამშრომლები და სასამართლოს მანდატური, თავიანთი უფლებამოსილების განხორციელებისას, ასევე ხდებიან პროცესის მონაწილე პირთა მიერ გაჟღერებული საიდუმლო ინფორმაციის მოზიარენი.

ასევე, პირადი ცხოვრების საიდუმლოების ხელყოფის საფრთხე შეიძლება შექმნას მხარის წარმომადგენელმა, მათ შორის ადვოკატმაც. მიზანშეწონილია, რომ ნებისმიერი ქმედუნარიანი პირის მიმართ, რომელიც ახორციელებს წარმომადგენლობას პირველი ინსტანციის სასამართლოში და არ არის ადვოკატი, გავრცელდეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომში - სსკ) 714-ე მუხლი, რომელიც რწმუნებულს მარწმუნებლისა-

11 იხ. რაინარდ ვ. ფონ მაისი, 2014. პირადი საიდუმლოების სფერო და მისი დაცვა სამართალწარმოების პროცესში, მ. ბიჭიას თარგმანი, თბ., გვ. 101.
12 იხ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 79-ე, 88-89-ე მუხლები.
13 იხ. არხოშაშვილი ლ., 2015. სასამართლოს როლი მხარეთა შეჯიბრებითობის პროცესში, ჟურნ. „სამართალი და მსოფლიო“, N3, გვ. 101-102.

14 იხ. ქერაძე შ., ხუნაშვილი ნ., 2015. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო სამართალი, მე-2 გამოცემა, თბ., გვ. 107-109.
15 „რაიონული (საქალაქო), საოლქო, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლეს სასამართლოებში ორგანიზაციული მუშაობისა და საქმისწარმოების წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს პრეზიდენტის 2000 წლის 27 ოქტომბრის N466 ბრძანებულება, მ.19.

გან მიღებული ინფორმაციის საიდუმლოდ შენახვას ავალდებულებს. ადვოკატი მისი მარწმუნებლის საიდუმლო სფეროს ყველაზე დიდი ნაწილის მატარებელია. ამდენად, ადვოკატის უპირველეს ფუნდამენტურ უფლებასა და მოვალეობას წარმოადგენს კონფიდენციალურობა.¹⁶

არანაკლებ საგულისხმოა, რომ ადვოკატის პროფესიულ საიდუმლოებაზე ხელი მიუწვდებათ ადვოკატის სტაჟიორსა და თანაშემწეს, მდივანს, ბუღალტერს, დამლაგებელს და სხვა პირებს. მათ, თავიანთი სამსახურებრივი მოვალეობიდან გამომდინარე, შეუძლიათ გაეცნონ საადვოკატო საქმიანობის ადგილას არსებულ საიდუმლო ინფორმაციას და აქაც არსებობს საადვოკატო საიდუმლოების გავრცელების საფრთხე. „ადვოკატთა შესახებ“ კანონი არ ვრცელდება პირებზე, რომლებიც არ არიან ადვოკატთა ასოციაციაში ადვოკატებად დარეგისტრირებულნი, მაგრამ არიან იურისტები. კანონი მათ არ ავალდებულებს საადვოკატო საიდუმლოების დაცვას და ამიტომ საჭიროა მისი საკანონმდებლო რეგულირება. თუმცა, კერძოსამართლებრივი გაგებით, მათაც უნდა დაიცვან სსკ-ის 714-ე მუხლით განმტკიცებული საიდუმლოების შენახვის მოვალეობა, რომელიც დავალების ხელშეკრულებას დაეფუძნება.¹⁷ ევროგაერთიანების ადვოკატთა ქცევის კოდექსი, რომლის მოქმედებაც ვრცელდება ევროგაერთიანებისა და ევროპის ეკონომიკური სივრცის ადვოკატებზე, ადგენს, რომ „ადვოკატმა მის პარტნიორებს, თანამშრომლებს და სხვა პირებს, რომლებიც მის მიერ დაქირავებული არიან პროფესიონალური მომსახურების გაწევისას, უნდა მოსთხოვოს კონფიდენციალობის იგივე ვალდებულების შესრულება“¹⁸.

ღია სამოქალაქო პროცესის დროს, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების მიერ

16 ევროგაერთიანების ადვოკატთა ქცევის კოდექსი (CCBE)-2.3.1 <<http://goo.gl/D0JKwI>> [23.05.2016].

17 იხ. ბიჭია მ., 2013. კერძო ცხოვრებისა და საადვოკატო საიდუმლოების სამოქალაქოსამართლებრივი დაცვა, უერთალი „თანამდროვე სამართლის მიმოხილვა“, N1, გვ. 11.

18 ევროგაერთიანების ადვოკატთა ქცევის კოდექსი (CCBE)-2.3.4

პირადი საიდუმლოების ხელყოფის საფრთხე პირდაპირი თუ არაპირდაპირი სახით, ყველაზე მოსალოდნელი და ხშირია.

ამასთან, არსებობს მოსაზრება, რომლის თანახმადაც, პრესის მიერ პროცესის მონაწილის გადაღება და მისი ფართო საზოგადოებისათვის ჩვენება არ უნდა წარმოადგენდეს პროცესის მონაწილის პირადი ცხოვრების უფლების ხელყოფას, ვინაიდან გაშუქებული ინფორმაცია არის სასამართლო პროცესის მიმდინარეობის ნაწილი, პროცესი კი, თავის მხრივ, ღია და საჭაროა. შესაბამისად, სამართალწარმოება ვერ ჩაითვლება პირადულად.¹⁹ ამ მოსაზრების მიმდევართა ცალსახა შეფასებით, პროცესის მიმდინარეობისას, ინდივიდს არ უნდა ჰქონდეს უფლება პირადი ცხოვრების საიდუმლოებაზე. საპირისპირო და უფრო გამართლებული მოსაზრებით, მართალია, დაცული უნდა იქნეს საზოგადოების საჭარო ინტერესი ამა თუ იმ გახმაურებული საქმის გაშუქებისადმი, თუმცა ამ უფლებამ არ უნდა გამოიწვიოს ინდივიდის პირადი ცხოვრების უფლების დაუსაბუთებელი შელახვა. აქ გადამწყვეტი საჭარო ინტერესის ხარისხია. კერძოდ, რაც უფრო დიდი შეიძლება ინფორმაციის ღირებულება იყოს, მით უფრო მეტად ევალდება იმ პირს თმენა, ვის შესახებაც ვრცელდება ინფორმაცია. ამასთან, რაც უფრო მცირეა საზოგადოების დაინტერესება ინდივიდის მიმართ, მით უფრო დიდია ამ პირის პირადი ცხოვრების დაცვის ვალდებულება.²⁰

ასევე, აღსანიშნავია, რომ სასამართლო პროცესის მასმედიის მიერ გაშუქებამ, შესაძლოა, ხელყოს მოწმის პირადი ცხოვრებაც. თუმცა, მცდელობა იმისა, რომ მოწმე დაცული იქნეს საჭაროობისაგან, წარუმატებელია მაშინ, როცა იგი ვერ გაექცევა საზოგადოების საჭარო ინტერესს.²¹

19 იხ. John Marshall Law Review, vol. 18, Televised Trials in Illinois: Should It Be Veiwed As A Privacy Question? 1984-1985, 794, <<https://goo.gl/xvKyxV>> [29.05.2016].

20 იხ. ცომაია ნ., 2014, სასამართლო პრაქტიკის ტენდენციები საკუთარი პიროვნების თავისუფალი განვითარებისა და პირადი და ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის უფლებასთან დაკავშირებით, უერთალი „მართლმსაჯულება და კანონი“, N4, გვ. 140.

21 იხ. Oresman D., 1956-1957, Newspaper, Cameras

საქართველოში „მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის“ მიხედვით, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან სამაუწყებლო პრინციპს წარმოადგენს პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის პატივისცემის უზრუნველყოფა, რომელიც შეიძლება მიღწეულ იქნეს საზოგადოებრივი ინტერესისა და პირადი ცხოვრების საიდუმლოების პრინციპებს შორის სათანადო ბალანსის დაცვის გზით.²² სამოქალაქო პროცესების გაშუქებასთან მიმართებით, მასმედიის თავისუფლება მნიშვნელოვნადაა დაკავშირებული აზრის გამოხატვის თავისუფლებასთან, რომელიც მოიაზრებს აზრის თავისუფლებასა და გამოხატვის თავისუფლებას ერთდროულად. არსებობს მოსაზრება, რომლის თანახმადაც, აზრის გამოხატვის თავისუფლებასა და პირადი ცხოვრების საიდუმლოებას შორის ღირებულებითი კონფლიქტის წარმოქმნისას, პრიორიტეტი პირადი ცხოვრების უფლების დაცვას უნდა მიენიჭოს. ეს თეორია განსაკუთრებით მიღებულია გერმანიის სასამართლო პრაქტიკაში, ვინაიდან აქ ადამიანის ღირსება ადამიანის ძირითად უფლებათა საფუძვლადაა მიჩნეული. თავის მხრივ კი, ღირსება პირადი ცხოვრების ცენტრალური ნაწილია, რომლის ხელყოფამაც, შესაძლოა, პირადი ცხოვრების შელახვა გამოიწვიოს. თუმცა, ცხადია, არსებობს გამონაკლისებიც, რომლებიც, ზოგ შემთხვევაში, საჯარო ინტერესისთვის პრინციპის მინიჭებას ამართლებენ.²³

სამოქალაქო პროცესში პირადი ცხოვრების საიდუმლოება შეიძლება სხვადასხვა ფორმით გამჟღავნდეს, მაგალითად: მხარეთა (მესამე პირთა, განმცხადებელთა) ახსნა-განმარტებით (როგორც ზეპირი, ისე წერილობითი). მხარის ახსნა-განმარტება, როგორც მტკიცების საშუალება,

ოთხ სახედ იყოფა: მტკიცება, აღიარება, შეპასუხება და უარყოფა.²⁴ ყოველივე აღნიშნული კი გარკვეული ფაქტების არსებობა-არარსებობაზე მიუთითებს.

საიდუმლოს დაცვასთან დაკავშირებით, საყურადღებოა ასევე მოწმე და მისი იმუნიტეტის ინსტიტუტიც. მოწმე საქმის მონაწილისაგან განსხვავდება იმით, რომ მას არ გააჩნია საქმის შედეგით იურიდიული დაინტერესება, რის გამოც, მოწმისაგან სწორი ჩვენების მოლოდინი დიდია. შესაბამისად, მოწმედ გამოცხადებული პირი სასამართლოს აძლევს სწორ ჩვენებას ამა თუ იმ გარემოების შესახებ, რომელიც სავსებით შესაძლებელია, ასევე მოიცავდეს როგორც თავად მოწმის, ისე პროცესის მხარეთა ან სხვა პირთა პირად საიდუმლოებას, რის გამოც, იგი საიდუმლო სფეროს ხელყოფის საფრთხის წყაროს წარმოადგენს. იმუნიტეტში იგულისხმება ზოგიერთი კატეგორიის მოწმის უფლება, უარი თქვას სასამართლოში ჩვენების მიცემაზე. საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის მე-11 პუნქტის თანახმად, არავის ევალება, მისცეს თავისი ან იმ ახლობელთა საწინააღმდეგო ჩვენება, რომელთა წრეც განისაზღვრება კანონით.

ასევე, დიდია ექსპერტებისა და სპეციალისტების როლი სამართალწარმოების პროცესში. ექსპერტს, სპეციალური ცოდნის გამოყენებით და ჩატარებული კვლევით, შეუძლია გაცილებით უფრო ღრმად შეიჭრას საიდუმლო სფეროში, ვიდრე ეს შეეძლო მოსამართლეს განეხორციელებინა.²⁵ ამასთან, ექსპერტები დებენ ფიცს, რომ მათი დასკვნა ობიექტური იქნება მათი ცოდნისა და სინდისის შესაბამისად,²⁶ თუმცა არსადაა რეგულირებული, ვალდებულია თუ არა ექსპერტი, საიდუმლოდ შეინახოს მისი პროფესიული საქმიანობისას მიღებული ინფორმაცია, მათ შორის, ადა-

and the Courtroom, University of Pittsburgh Law Review, vol. 18, 101-102.

22 იხ. საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის 2009 წლის 12 მარტის დადგენილება N2 „მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის“ დამტკიცების თაობაზე, მ.3(1“გ“); მ.14(8); მ.33(6); მ.34-36; მ.51.
 23 იხ. ბიჭია მ., 2013. აზრის გამოხატვის თავისუფლებასა და კერძო ცხოვრების დაცვის უფლებას შორის ღირებულებითი კონფლიქტი, ურნალი „მართლმსაჯულება და კანონი“ N3, გვ. 135-137.

24 იხ. ქურდაძე შ., 2006. სამოქალაქო საქმეთა განხილვა პირველი ინსტანციის სასამართლოში, მე-2 გამოცემა, თბ., გვ. 405-406.
 25 იხ. ბიჭია მ., 2012. პირადი ცხოვრების დაცვა საქართველოს სამოქალაქო სამართლის მიხედვით, თბ., გვ. 269.
 26 სსკ-ის 175-ე მუხლი.

მიანის კერძო სფეროდან და გარდა სასამართლოსი და მხარეებისა, არავის მიაწოდოს იგი.

3. პირადი ცხოვრების საიდუმლოების ხელყოფის ლეგიტიმაცია და სამართალწარმოების საჯაროობის შეზღუდვა სამოქალაქო პროცესში

3.1 სამართალწარმოების საჯაროობის შეზღუდვა

მართალია, საჯარო სამართალში კანონმდებლის ნება გაცილებით ნაკლებ ადგილს ტოვებს კერძო ინიციატივებისთვის, მაგრამ ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ საჯარო სამართალში შეზღუდვა დაუშვებელია. იქ, სადაც მეტია უფლების ბოროტად გამოყენების ან სუსტი მხარის ინტერესების ხელყოფის შესაძლებლობა, კანონის მოქმედების არეალიც ფართოა.²⁷ პიროვნების პირადი ცხოვრების საიდუმლოდ შენახვის ინტერესი, საზოგადოებისათვის ცნობილი პირების შემთხვევაში, უნდა იყოს იმდენად მნიშვნელოვანი, რომ გადაწონოს საზოგადოების ინფორმირების ასევე ლეგიტიმური ინტერესი.²⁸

ამრიგად, სამართალწარმოების საჯაროობა არ არის აბსოლუტური უფლება და იგი იზღუდება კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მხარის კანონიერი ინტერესების დაცვის მიზნით.

ამასთან, განასხვავებენ სამოქალაქო საქმის დახურულ სხდომაზე განხილვის ორ სახეს, კერძოდ: 1) ერთ შემთხვევაში საქმე დახურულ სხდომაზე განიხილება, რადგან ამას უპირობოდ მოითხოვს კანონი და ასეთ დროს დახურულ სხდომაზე საქმის განხილვა სავალდებულოა, ანუ არ არის დამოკიდებული სასამართლოს შეხედულებაზე ან საქმის მონაწილეთა მოთხოვნაზე და 2) კა-

ნონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, დახურულ სხდომაზე საქმის განხილვა დაიშვება მხარის ან მისი წარმომადგენლის შუამდგომლობით ან სასამართლოს ინიციატივით.²⁹

საოჯახო დავები სასამართლოში განიხილება საჯაროდ, გარდა გამონაკლისი შემთხვევებისა, როცა მეუღლეთა თხოვნით, სასამართლოს მიზანშეწონილად მიაჩნია დახურული სხდომის ჩატარება.³⁰ საოჯახო დავები განსაკუთრებული სპეციფიკურობით ხასიათდება, ვინაიდან მასში იჩენს თავს ადამიანის პირადი და განსაკუთრებით ინტიმური სფერო.

ასევე, სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის ინტერესები გადამწყვეტია სასამართლო სხდომის დახურვის შესახებ სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებისას. სახელმწიფო საიდუმლოებას იცავს საქართველოს კონსტიტუციის 18-ე მუხლი, რომელიც საქართველოს ყველა მოქალაქეს უფლებას ანიჭებს, გაეცნოს სახელმწიფო დაწესებულებებში მასზე არსებულ ინფორმაციას, აგრეთვე იქ არსებულ ოფიციალურ დოკუმენტებს, თუ ისინი არ შეიცავენ სახელმწიფო, პროფესიულ ან კომერციულ საიდუმლოებას.

სასამართლო სხდომის საჯაროობა გარკვეულ პირთათვის შეიძლება შეიზღუდოს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ სასამართლო სხდომა დახურული არ არის. ასეთ შემთხვევას განეკუთვნება მართლმსაჯულების ხელის შეშლის მოტივით, სასამართლოს მიერ პირის სხდომის დარბაზიდან გაძევება, თუმცა ამგვარი შეზღუდვა დასაშვებია და გამართლებულია მართლმსაჯულების ნორმალურად განხორციელების მოტივით (სსსკ-ის 212-ე მუხლი).

„საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-13¹ მუხლით განისაზღვრება მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების მიერ სასამართლო სხდომების გაშუქების წესი. სა-

27 იხ. ზოიძე ბ., 2005. ევროპული კერძო სამართლის რეცეფცია საქართველოში, თბ., გვ. 139-140.

28 იხ. კერესელიძე დ., 2009. კერძო სამართლის უზოგადესი სისტემური ცნებები, თბ., გვ. 148.

29 იხ. ქურდაძე შ., ხუნაშვილი ნ., 2012. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო სამართალი, თბ., გვ. 56.

30 იხ. შენგელია რ., შენგელია ე., 2015. საოჯახო და მემკვიდრეობის სამართალი, თბ., გვ. 92.

ზოგადოებრივი მაუწყებელი განიხილება უფლებამოსილ სუბიექტად, რომელსაც შეუძლია, შეუზღუდავად სასამართლო სხდომის ფოტოგადაღება, კინო, ვიდეო, აუდიოჩანწერა გარდა იმ შემთხვევისა, როცა სასამართლომ განჩინებით განსაზღვრა სასამართლო სხდომის ნაწილობრივი ან სრულად დახურვა.

სასამართლოს მიერ ფოტო, კინო და ვიდეოგადაღების შეზღუდვა მნიშვნელოვნად უკავშირდება გამოხატვის თავისუფლებას, რომელიც კონკრეტული ფაქტების ან მოსაზრებების გასაჯაროებას გულისხმობს. მედიის სფეროში ინფორმაციის გავრცელება კი ფაქტების გასაჯაროებასთანაა დაკავშირებული.³¹

3.2 პირადი სფეროს ხელყოფის ლეგიტიმაციის საფუძვლები და წინაპირობები

საგულისხმოა, რომ პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის ერთ-ერთ უმთავრეს ასპექტს წარმოადგენს პიროვნების ინტერესი, არ დაუშვას კერძო ხასიათის ინფორმაციის გამჟღავნება და აკონტროლოს ამ სახის ინფორმაციის გავრცელება. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, არსებობს პრეზუმფცია, რომ პირს არ სურს საკუთარი კერძო ხასიათის ინფორმაციის გამჟღავნება, ხოლო სახელმწიფოს ევალება, უზრუნველყოს პირის კერძო სფეროს დაცვა, სანამ თავად ეს პირი თავად არ გამოხატავს საწინააღმდეგო ნებას და არ მოითხოვს ინფორმაციის გაცემას.³² ამრიგად, პირს შეუძლია თავისუფლად გამოთქვას თანხმობა თავის საიდუმლო ინფორმაციის გაცემაზე, რა დროსაც სახელმწიფო არ აგებს პასუხისმისი საიდუმლოების ხელყოფაზე.

31 იხ. ჯორბენაძე ს., ბახტაძე უ., მაჭარაძე ზ., 2014, მედიასამართალი, თბ., გვ. 83.
32 საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 30 ოქტომბრის № 2/3/406,408 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს სახალხო დამცველი და საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, პარ. 15.

ამავდროულად, კონსტიტუციური უფლება არცერთი ადამიანისათვის არ არის გარანტია იმისა, რომ მას კონსტიტუციური უფლებებით შეუზღუდავი, საკუთარი სურვილის შესაბამისად, თავისუფალი სარგებლობა შეეძლება.³³ უფლების შეზღუდვის ლეგიტიმური მიზანი შეიძლება იყოს საზოგადოებრივი ინტერესი.³⁴ საზოგადოებრივი ინტერესის დაცვის მიზნით კონსტიტუციური უფლების შეზღუდვა, უმეტესწილად, იმ კანონის მიღებაში გამოიხატება, რომელიც დაცულ უფლებაში ჩარევას ლეგიტიმურს ხდის. მეორე საკითხია, როდესაც შეზღუდვის ფარგლები კანონით სასამართლოს შეხედულებაზე დამოკიდებული უფლებათა შეზღუდვის ფარგლების სასამართლოს მიერ დადგენის უპირატესობა ისაა, რომ სამართალშემფარდებელი, ამ ფარგლების განსაზღვრისას, საზოგადოებრივ საჭიროებებს უკეთ ითვალისწინებს, ვიდრე კანონმდებელი.³⁵

საზოგადოებრივი ინტერესი, ზოგიერთ შემთხვევაში, შესაძლოა, იმდენად მაღალი იყოს, რომ მან გადაწონოს კონფიდენციალობის ვალდებულება.³⁶ ამასთან, როცა საქმე ეხება ადამიანის უფლებებისა და საჯარო ინტერესების დაპირისპირებას, საკითხი წყდება არა იმის მიხედვით, თუ რომელი ინდივიდუალური უფლება რომელ საჯარო ინტერესზე უფრო მნიშვნელოვანია, ანდა პირიქით, არამედ, კონკრეტული ვითარებისა და გარემოებების გათვალისწინებით. საწყისი პოზიცია ყოველთვის ადამიანის უფლებების სასარგებლოდაა და ის მხოლოდ მაშინ იზღუდება, როცა ეს აუცილებელია დემოკრატიული საზოგადოებისათვის.³⁷

მნიშვნელოვანია საზოგადოებრივი ინტერესის როლი „მაუწყებელთა ქცევის კო-

33 იხ. ერემაძე ქ., 2013, ინტერესთა დაბალანსება დემოკრატიულ საზოგადოებაში, თბ., გვ. 50.
34 იქვე, გვ. 45.
35 იხ. შაიო ა., 2003, ხელისუფლების თვითშეზღუდვა, კონსტიტუციონალიზმის შესავალი, თბ., გვ. 344.
36 FRESSOZ AND ROIRE v. FRANCE, [ECtHR], App. no. 29183/95, 21 January 1999, par. 52.
37 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკორტრების საქმეთა პალატის 2001 წლის 18 ივლისის გადაწყვეტილება (N3კ/376-01).

დექსის“ მიხედვით. ეს კოდექსი პირდაპირ ადგენს, რომ „დაუშვებელია მაუწყებლის მიერ ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების ხელყოფა“, თუმცა გარკვეული საფუძვლების არსებობისას, დაიშვება ჩარევა ადამიანის პირად ცხოვრებაში. ამასთან, ჩარევა გამართლებულია, როდესაც იგი მიზნად ისახავს საზოგადოების კანონიერი ინტერესების დაცვას, არის ამ მიზნის მიღწევის პროპორციული საშუალება და დაცული სიკეთე აღემატება მიყენებულ ზიანს.³⁸

3.3 საპროცესო ურთიერთობებში პირადი ცხოვრების საიდუმლოებისა და სამართალწარმოების საჯაროობის ხელყოფის იურიდიული შედეგები

კერძო სფეროს დაცვის როგორც კერძოსამართლებრივ, ისე საჯაროსამართლებრივ თითოეულ ნორმას უნდა ჰქონდეს პირადი საიდუმლოების დასაცავად პრევენციული ზეგავლენა, თუ მას სურს მიზნის მიღწევა.³⁹

სსკ-ის მე-18 მუხლი იცავს ადამიანის ისეთ პირად უფლებებს, როგორცაა სახელის, პატივის, ღირსების, პირადი ცხოვრების საიდუმლოების, გამოსახულებისა და საქმიანი რეპუტაციის უფლებები. რეკომენდებულია, სასამართლომ უზრუნველყოს პირადი ცხოვრების დაცვა ისეთი საშუალებებით, როგორცაა უფლების აღიარება, უფლების შემლახავი მოქმედების აღკვეთა, უფლების დარღვევამდე არსებული მდგომარეობის აღდგენა, ქონებრივი თუ მორალური ზიანის ანაზღაურება.⁴⁰

საქმე ისაა, რომ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის დროს, სსკ-ის მე-18 მუხლის მე-6 ნაწილი, შესაძლებელია გამოყენე-

ბულ იქნეს დელიქტური ვალდებულებების მომწესრიგებელ სსკ-ი 992-ე მუხლთან კავშირში მაშინ, როდესაც იქნება პირის ბრალეული ქმედება.⁴¹ დელიქტიდან გამომდინარე, მოთხოვნები შეიძლება იქცეს როგორც ზოგადი პიროვნული უფლებების დაცვის, ისე მისგან გამომდინარე ცალკეული პიროვნული უფლებების დაცვის საფუძვლად.⁴² ამასთან, სსკ-ის 413-ე მუხლის პირველი ნაწილი განსაზღვრავს, რომ არაქონებრივი (მორალური) ზიანისთვის ფულადი ანაზღაურების მოთხოვნა შეიძლება „მხოლოდ კანონით პირდაპირ გათვალისწინებულ შემთხვევებში“. შესაბამისად, თუ კანონით პირდაპირ არაა ასეთი მოთხოვნის დაკმაყოფილება დადგენილი, გამოირიცხება არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება. კანონმდებელმა არამატერიალური ზიანის ანაზღაურება, მისი ხასიათის გათვალისწინებით, თელეოლოგიური რედუქციის ფარგლებში განიხილა და, ამიტომაც, არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების შემთხვევათა წრეც მაქსიმალურად დაავიწროვა.⁴³ სსკ-ის მე-18 მუხლის მე-6 ნაწილი არის სწორედ კანონით გათვალისწინებული ერთ-ერთი შემთხვევა, როდესაც შესაძლებელია მორალური ზიანის ანაზღაურება.

რაც შეეხება პირადი ცხოვრების საიდუმლოების ხელყოფის პასუხისმგებლობას დამდგარი ქონებრივი ზიანისათვის, ამისათვის აუცილებელ და უმთავრეს პირობას ქონებრივი ზიანის არსებობა წარმოადგენს. ასეთ შემთხვევაში, ფულადი კომპენსაცია გამოწვეულია მატერიალური დანაკლისით ან დაზიანებით. აქვე საგულისხმოა, რომ სსკ-ის მე-18 მუხლით დადგენილი წესით არ შეიძლება განხილულ იქნეს მოთხოვნები იმ ცნობების უარყოფის შესახებ, რომლებიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებსა და განაჩენებში, წინასწარი გამოძიების ორგანოების

38 „მაუწყებელთა ქცევის კოდექსი“, 35(6).

39 იხ. რაინარდ ვ. ფონ მაისი, 2014. პირადი საიდუმლოების სფერო და მისი დაცვა სამართალწარმოების პროცესში, მ. ბიჭიას თარგმანი, თბ., გვ. 234-235.

40 იხ. ნინიძე თ., 2002. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, თბ., გვ. 64-65.

41 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება 2004 წლის 14 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე Nას-593-1241-03.

42 იხ. კერესელიძე დ., 2009. კერძო სამართლის უზოგადესი სისტემური ცნებები, თბ., გვ. 158.

43 იხ. ბიჭია მ., 2017. გრიგოლ რუსილაძის სტატიის - „მორალური ზიანის ანაზღაურება“, ანალიზი, ყურნალი, „სამართალი და მსოფლიო“, N8, გვ. 85.

დადგენილებებში და სხვა ოფიციალურ დოკუმენტებში, რომელთა გასაჩივრებისთვისაც გათვალისწინებულია კანონით დადგენილი სხვა წესი.⁴⁴

კერძოსამართლებრივი უფლებების დაცვა საქართველოში საერთო სასამართლოების, არბიტრაჟებისა და დავის გადაწყვეტის სხვა ალტერნატიული საშუალებებით ხორციელდება, თუმცა მართლმსაჯულების განმახორციელებელი ერთადერთი ორგანო სასამართლოა (სსსკ-ის მე-5 მუხლი).

სასამართლო საქმეს განიხილავს უფლებამოსილი პირის მიერ შეტანილი განცხადების (სასარჩელო მოთხოვნის) საფუძველზე, რომელიც მას თავისი უფლების ან კანონით გათვალისწინებული ინტერესების დასაცავად მიმართავს. სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება მხარეთა დისპოზიციურობის პრინციპის გამოვლინებაა, რაც გულისხმობს იმას, რომ პირი თავად წყვეტს სასამართლოსადმი მიმართვის და საქმის შემდგომი წარმართვის (სარჩელზე უარის თქმის, გამოხმობის, მორიგების, სარჩელის ცნობის) საკითხებს, ასევე თავად განსაზღვრავს დავის საგანს. ხოლო სამართალწარმოება სამოქალაქო სასამართლოში, შეჭიბრებითობის პრინციპის საფუძველზე მიმდინარეობს. მხარეები თავად უთითებენ ფაქტებს, რომლებიც საფუძვლად უდევს მათ მოთხოვნებს და სასამართლოს წარუდგენენ ამ ფაქტების დამადასტურებელ მტკიცებულებებს, ხოლო მხარეთა მიერ სასამართლოსადმი მიწოდებული ფაქტების სამართლებრივი კვალიფიკაცია სასამართლოს სრული ვალდებულებაა.

სასამართლოში სარჩელის შეტანისას, აუცილებელია არსებობდეს სადავო უფლებიდან გამომდინარე მატერიალურსამართლებრივი მოთხოვნა, რომელიც უწყებრივად სასამართლოს ქვემდებარე უნდა იყოს, უფლების შესახებ დავის, ე.ი ორი ურთიერთდაპირისპირებული ინტერესის

არსებობა.⁴⁵ სარჩელი უფლების დაცვის საპროცესო საშუალებაა, ხოლო სარჩელის საფუძვლად არსებული მოთხოვნა - მატერიალური სამართლის ნორმიდან გამომდინარე უფლების დაცვის ფორმა.

მოპასუხის უფლების დაცვის საპროცესოსამართლებრივი საშუალებაა შესაგებელი. ის სასარჩელო მოთხოვნაში მითითებული ფაქტების გამაბათილებელი ინფორმაციისა და შესაბამისი მტკიცებულებების მითითების საშუალებაა. ამასთან, შესაძლოა, მოპასუხემ არ იკმაროს სარჩელისაგან მართოდენ თავდაცვით მდგომარეობაში ყოფნა და შესაბამისი საფუძვლების არსებობისას წარადგინოს დამოუკიდებელი მოთხოვნები განსახილველი საქმის ირგვლივ (შეგებებული სარჩელი- სსსკ-ის 188-190 მუხლები).

დასკვნა

კვლევიდან ჩანს, რომ სამოქალაქო საპროცესო ურთიერთობებში საჭარო და კერძო ინტერესთა ღირებულებითი კონფლიქტი მრავალ საკითხს უკავშირდება, რომელთა შესახებაც აუცილებელია გარკვეული წარმოდგენის შექმნა, რათა ეს კონფლიქტი სწორად შეფასდეს და მისი გადაწყვეტის შესაბამისი გზები იყოს ნაპოვნი. დასაწყისშივე საგულისხმოა, რომ ვინაიდან უფლება სამართალწარმოების საჭარობაზე არ არის აბსოლუტური, იგი შეიძლება შეიზღუდოს ლეგიტიმური მიზნების, მათ შორის პირადი ცხოვრების საიდუმლოების უზრუნველსაყოფად. თუმცა, საზოგადოებრივი ინტერესი, ზოგიერთ შემთხვევაში, შესაძლოა იმდენად მაღალი იყოს, რომ მან გადაწონოს კონფიდენციალობის ვალდებულება. ასეთ დროს გარდაუვალია კონფლიქტი აღნიშნულ ორ ღირებულებას შორის. ამრიგად, ერთმანეთს უპირისპირდება, ერთი მხრივ, პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება,

44 იხ. თოდუა მ., ქურდაძე შ., 2005, ცალკეული კატეგორიის სამოქალაქო საქმეზე გადაწყვეტილებათა მიღების თავისებურებანი, თბ., გვ. 50.

45 იხ. ბიჭია მ., 2012. პირადი ცხოვრების დაცვა საქართველოს სამოქალაქო სამართლის მიხედვით, თბ., გვ. 322.

რომელიც მნიშვნელოვნადაა დაკავშირებული პიროვნების თავისუფალი განვითარების, საქმიანობის საყოველთაო თავისუფლების, ადამიანის თვითგამორკვევისა და თვითგამოსახვის უფლებებთან, მეორე მხრივ, უფლება სამართალწარმოების საჭაროობაზე, რომელიც მჭიდრო კავშირშია ინფორმაციის, გამოხატვის და მასობრივი ინფორმაციის თავისუფლებებთან.

როცა საქმე ეხება კერძო და საჯარო ინტერესების დაპირისპირებას, საკითხი წყდება არა იმის მიხედვით, თუ რომელი ინდივიდუალური უფლება რომელ საჯარო ინტერესზე უფრო მნიშვნელოვანია, ანდა პირიქით, არამედ, კონკრეტული ვითარებისა და გარემოებების გათვალისწინებით. სანყისი პოზიცია ყოველთვის ადამიანის უფლებების სასარგებლოდაა და ის მხოლოდ მაშინ იზღუდება, როცა ეს აუცილებელია დემოკრატიული საზოგადოებისათვის. ამიტომ, კერძო ინტერესების პრიმატის მიუხედავად, დაუშვებელია საჯარო ინტერესის სრული იგნორირება. იქ, სადაც საზოგადოებრივი ინტერესი გამართლებულად მაღალია, პიროვნული უფლებები - რეპუტაციის, პატივის, ღირსების ინტერესი წონასწორდება საზოგადოების ინტერესთან - თავისუფლად განიხილოს და მიიღოს საჭირო ინფორმაცია მნიშვნელოვან საკითხებზე. აქ გადამწყვეტი საჯარო ინტერესის ხარისხია, რადგან რაც უფრო დიდია ინფორმაციის ღირებულება, მით უფრო მეტია იმ პირის თმენის ვალდებულება, ვის შესახებაც ვრცელდება ინფორმაცია. ამასთან, დადგინდა, რომ რაც უფრო მცირეა ინდივიდის მიმართ საზოგადოებრივი დაინტერესება, მით უფრო დიდი უნდა იყოს ამ პირის პირადი ცხოვრების დაცვის ვალდებულება.

პირადი ცხოვრების საიდუმლოების ხელყოფისას, ინდივიდს აქვს უფლების კერძოსამართლებრივი და საპროცესო სამართლებრივი ხერხებით დაცვის შე-

საძლებლობა: სსკ-ის მე-18 მუხლით გათვალისწინებული პირადი ცხოვრების საიდუმლოების ხელყოფისა და 992-ე მუხლით გათვალისწინებული დელიქტის არსებობისას, დაზარალებული აღჭურვილია უფლების დაცვის ისეთი საშუალებებით, როგორცაა უფლების აღიარება, უფლების შემლახავი მოქმედების აღკვეთა, უფლების დარღვევამდე არსებული მდგომარეობის აღდგენა, ქონებრივი თუ მორალური ზიანის ანაზღაურება. სასამართლოში სარჩელის შეტანა კი უზრუნველყოფს არსებული უფლების რეალიზაციის შესაძლებლობას მისი დაცვისა და აღდგენის გზით.

ვინაიდან სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება მხარეთა დისპოზიციურობის პრინციპის გამოვლინებაა, პირი თავად წყვეტს სასამართლოსადმი მიმართვის და საქმის შემდგომი წარმართვის (სარჩელზე უარის თქმის, გამოხმობის, მორიგების, სარჩელის ცნობის) საკითხებს, ასევე თავად განსაზღვრავს დავის საგანს. შეჭიბრებითობის პრინციპის საფუძველზე, მხარეები თავად უთითებენ ფაქტებს, რომლებიც საფუძველად უდევს მათ მოთხოვნებს და სასამართლოს წარუდგენენ ამ ფაქტების დამადასტურებელ მტკიცებულებებს, ხოლო მხარეთა მიერ სასამართლოსადმი მიწოდებული ფაქტების სამართლებრივი კვალიფიკაცია სასამართლოს სრული ვალდებულებაა.

ზოგადად, სამოქალაქო საპროცესო სამართლით განსაზღვრული უფლების დაცვის ფორმები მატერიალური სამართლით დადგენილი დაცვის საშუალებების პრაქტიკული რეალიზების ხერხებია.

ამდენად, ერთი მხრივ, მატერიალური სამართლით გამყარებული უფლების დაცვის ხერხები, მეორე მხრივ კი, სამოქალაქო საპროცესო სამართლით გათვალისწინებული უფლების დაცვის საშუალებები, ერთდროულად პიროვნების დაცვის მყარ გარანტიებს ქმნიან.

“CONFLICT OF VALUES BETWEEN THE RIGHT TO PRIVACY AND THE RIGHT TO A PUBLIC TRIAL IN CIVIL PROCEDURAL RELATIONS”

Salome Abashidze

Master of Laws, National Agency of State Property, Legal Department, Service of Relations with Courts, Leading Specialist

KEYWORDS: Privacy, Trial, Public

RESUME

The resolution of conflict of values between public and private interests is particularly relevant in civil procedural relations. Consequently, it is necessary to properly assess this conflict and find appropriate ways to resolve it. Since the right to a public hearing is not an absolute right, it may be restricted for legitimate purposes, including the secrecy of private life. However, the public interest might be so high in certain cases that it exceeds the obligation of confidentiality. The point is that the conflict of private and public interests is resolved considering the specific circumstances, which in each case are different but relate to the weighing of the good and the principle of proportionality.

Where the public interest is justifiably high, personal rights - the interests of reputation, honor, dignity and equality of interest with the public interest - are free to consider and obtain necessary information on important matters. The quality of the public interest is crucial here, as the greater the value of the information, the greater the responsibility of the person to whom the information is disseminated. However,

the less the public interest is towards the individual, the more his or her private life should be protected.

In case of violation of private life, the individual has the right to special legal protection. At

this time, it is important to properly use both the material remedies established by the Civil Code of Georgia and forms of protection provided by the Civil Procedural Code of Georgia. This is a prerequisite for meeting the submitted claim.

NOTES:

1. Constitution of Georgia, Art. 62 (3). (In Georgian)
2. See Bichia M., 2011. Scopes of the private Life Concept according to Georgian legislation and judicial practice, "Journal of Law", N1, p. 89. (In Georgian)
3. Chanturia L. 2000. An Introduction to General Part of Private Law, Tbilisi, p.37, 53. (In Georgian)
4. Constitution of Georgia, Art. 7. (In Georgian)
5. See 1966 International Covenant on Civil and Political Rights, Optional Protocol of Covenant on Civil and Political Rights, Art. 17; United Nations Universal Declaration of Human Rights 1948, Art. 12; Convention of Children's Rights, Art. 16. (In Georgian)
6. European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 4th November of 1950. (In Georgian)
7. See Qurdadze Sh., Khunashvili N., 2015. Civil Procedural Law of Georgia, Second edition, Tbilisi, p. 750-751. (In Georgian)
8. The Constitutional Claim of The Media Development Foundation (The MDF) towards The Parliament of Georgia, November 20, 2015, N693, <<http://constcourt.ge/ge/court/sarchelebi>> [25.04.2016]. (In Georgian)
9. See Judicature, The Journal of the American Judicature Society, June-July 1973, vol 57 N1, Court Watching- An Opportunity, 1973-74, 94-95 <<https://goo.gl/6yyt7B>> [29.05.2016]. (In English)
10. See Kublashvili K. 2010. Fundamental Rights, Second edition, Tbilisi, p. 251. (In Georgian)
11. See Meiss R. Von., 2014. Privacy and its Protection in Litigation, Translated by Bichia M., Tbilisi, p.101. (In Georgian)
12. See Civil Procedure Code Of Georgia, Art. 79, 88-89. (In Georgian)
13. See Arkhoshashvili L., 2015. The Court's Role in the Adversarial Process Between the Parties, Journal "Law and The World", N3, p.101-102. (In Georgian)
14. See Qurdadze Sh., Khunashvili N., 2015. Civil Procedural Law of Georgia, Second edition, Tbilisi, p. 107-109. (In Georgian)
15. Rules of an organizational operations and work at regional courts and the courts of The Autonomous Republics of Abkhazia and Adjara, Edict of the President of Georgia N466, 27th Oct, 2000, Art 19. (In Georgian)
16. Code of professional conduct for the European Union lawyers, Art. 2.3.1. (In Georgian)
17. See Bichia M., 2013. Civil Legal Protection of Private Life and Advocatory Secret, Journal "Modern Law Review", N1, p. 11. (In Georgian)
18. Code of professional conduct for the European Union lawyers, Art. 2.3.4.
19. See John Marshall Law Review, vol. 18, Televised Trials in Illinois: Should It Be Veiwed As A Privacy Question? 1984-1985, 794 <<https://goo.gl/xvKyxV>> [29.05.2016]. (In English)

20. See Tsomaia N., 2014. Trends of Judicial Practice Regarding the Free Development of one's own Personality and Right to Respect one's Privacy and Family Life, Journal "Justice and Law", N4, p.140. (In Georgian)
21. See Oresman D., Newspaper, Cameras and the Courtroom, University of Pittsburgh Law Review, vol. 18, 1956-1957, p.101-102. (In English)
22. Ordinance of the National Communications Commission of Georgia, Code of conduct for broadcasting, Art. 3(1"გ"); 14(8); 33(6); 34-36; 51. (In Georgian)
23. See Bichia M., 2013. Conflict of Values Between The Freedom of Expression and Right to Privacy, Journal "Justice and Law", N3, p.135-137. (In Georgian)
24. See Qurdadze Sh., 2006. Considering Civil Cases at the Courts of First Instance, Second Edition, Tbilisi, p. 405-406. (In Georgian)
25. See Bichia M., 2012. Protection of Personal Life in Accordance with the Civil Law of Georgia, Tbilisi, p. 269. (In Georgian)
26. Civil Procedure Code of Georgia, Art. 175. (In Georgian)
27. See Zoidze B., 2005. Reception of European Private Law in Georgia, Tbilisi, p.139-140. (In Georgian)
28. See Kereselidze D., 2009. The Most General Notions of Private Law, Tbilisi, p. 148. (In Georgian)
29. See Qurdadze Sh., Khunashvili N., 2012. Civil Procedural Law of Georgia, Tbilisi, p. 56. (In Georgian)
30. See Shengelia R., Shengelia E., 2015. Family and inheritance Law, Tbilisi, p. 92. (In Georgian)
31. See Jorbenadze S., Bakhtadze U., Macharadze Z., 2014. Media Law, Tbilisi, p.83. (In Georgian)
32. Decision of the Constitution Court of Georgia of 30th Oct 2008 N2/3/406,408, on case „Public Defender (Ombudsman) of Georgia and Georgian Young Lawyers' Association v. Parliament of Georgia”, par. 15. (In Georgian)
33. See Eremadze Q., 2013. The balancing of interests in a democratic society, Tbilisi, p.50. (In Georgian)
34. Ibid, p.45. (In Georgian)
35. See András Sajó, 2003. Limiting Government, An Introduction to Constitutionalism, Edited by Ninidze T., Tbilisi, p.344. (In Georgian)
36. Fressoz and Roire v. France, [ECtHR], App. no. 29183/95, 21 January 1999, par. 52. (In English)
37. Decision of the Supreme Court of Georgia N33/376-01, 18 July, 2001. (In Georgian)
38. Code of conduct for broadcasting, Art. 35(6). (In Georgian)
39. See Meiss R. Von., 2014. Privacy and its Protection in Litigation, Translated by Bichia M., Tbilisi, p.234-235. (In Georgian)
40. See Ninidze T., 2002. Commentary of The Civil Code of Georgia, Book 1, Tbilisi, p.64-65. (In Georgian)
41. Decision of the Supreme Court of Georgia Nas-593-1241-03, 14th April, 2004. (In Georgian)
42. See Kereselidze D., 2009. The Most General Notions of Private Law, Tbilisi, p. 158. (In Georgian)
43. See Bichia M., 2017. Analysis of Grigol Rckhiladze's work on "Compensating the moral Damage", Journal "Law and World", N8, p. 85. (In Georgian)
44. See Todua M., Qurdadze Sh., 2005. Peculiarities of Decision-making on Certain Categories of Civil Cases, Tbilisi, p.50. (In Georgian)
45. See Bichia M., 2012. Protection of Personal Life in Accordance with the Civil Law of Georgia, Tbilisi, p. 322. (In Georgian).